

Ala xa masenyi Annabi Hose

βε

Masenyi nde yi Kitaabui xa

fe ra

Alatala naxa masenyi xɔɔxɔɛ ti Isirayilakae be Annabi Hose saabui ra. Ala nu bara Isirayila sugandi a xa findi a xa pama ra, a xa lu a xa niini bun ma, a xa lu a xa yaamari bun ma. Kɔnɔ Isirayila mu tin na ra. E naxa bira ala gbetɛɛ fɔxɔ ra, e findi kuye batui ra. Ala naxa xɔnɔ e ma a paaxi ra, han a nate tongo a xa e lu kaafiri sagoe, e xa lu konyiya kui.

Annabi Hose na masen nɛ Isirayila be misaali nde ra naxan nɔma findide tɛrɛnna ra won be. A naxa Isirayila xa wali maniya langoeɓa ra, a naxan nabama a xa mɔri ra naxan nu bara a dɔxɔ sɛriyɛ ki ma. A naxɛ langoe ginɛ naxan mɛɛma a xa mɔri fanyi ra, naxan bara fe fanyi mɔoli birin naba a be alako futi xa sabati, na ginɛ mɔoli bara finsiriwaliya paaxi raba. Isirayila a na mɔoli raba nɛ Ala ra. Ala to e sugandi, a nu lan nɛ e xa lu a sagoe, kɔnɔ e mu tin na ra. E birafe kuye fɔxɔ ra, na bara lu alɔ yanfanteya langoe naxan nabama a xa mɔri fanyi ra.

Na birin kui, Ala nu nɔma xɔnɔde a xa pama ma a paaxi ra, a fa e birin sɔntɔ e xa yunubi xa fe ra. Kɔnɔ yi kitaabui wama a masenfe nɛ, Ala xa xanunteya gbo adama be hali na findi yunubitɔɛ ra. Ala mu taganma kira fanyi masenfe yunubitɔɛ be alako a man xa gbilen Ala

xa niini bun ma. A fe birin nabama ne alako adama xa kisi, a xa lu kira fanyi xon ma.

Ala laayidi naxan tongo Isirayila be, a xa e ragbilen e xa wali kobi foxo ra, a na laayidi tongoma ne won fan be. Ala wama won naminife Sentane xa yaamari bun ma, a wama ne won xa lu a xa denbaya kui kisi nun heeri na dennaxe. Ala xa won mali tinfe na ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Hose be

Annabi Hose xa denbaya

¹ Alatala naxa masenyi ti Beeri xa di Hose be, Yusiya, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mange xa waxatie kui Yudaya. Yerobowami nan nu na Isirayila mange ra.

² Alatala xa masenyi nan ya Annabi Hose be: Alatala naxa a fala Annabi Hose be, «Siga, i sa langoe gine nde tongo, a man xa die bari i be, barima bekae langoeɓa nan nabama Alatala rabɛɓinfe kui!»

³ Hose naxa siga, a sa Gomeri tongo, Dibilayimi xa di gine. Na naxa tɛɛge, a di bari a be.

⁴ Alatala naxa a masen Hose be, «I xa a xili sa Yisireeli, a gbe mu luxi n xa Yehu xa denbaya naxankata, barima e faxe ti ne Yisireeli. N Isirayila xa mangeya nonma na ki ne.

⁵ Na loxoɓe n Isirayila xa geresoe senbe kanama ne Yisireeli taa kui.»

⁶ Gomeri man naxa tɛɛge, a di gine bari. Alatala naxa a masen Hose be, «A xili sa <Mixi

xonxi, > barima n mu kinikinima Isirayila ma, n mu a xa yunubi xafarima sonon.

⁷ Konon n kinikinima ne Yudaya tan ma, n fa a rakisi a Marigi Alatala senbe ra. N mu e rakisima tanbe ra, xa na mu a ra santidegema ra, gere ra, soee ra, nun soe ragie ra.»

⁸ Gomeri to «Mixi xonxi» de ba, a man naxa tæge, a di bari a xa mōri Hose be.

⁹ Alatala naxa a masen, «I xa a xili sa <N gbe mu a ra, > barima n ma pama mu wo ra sonon, wo Marigi mu n na sonon.»

2

Isirayila gbilenfe Ala ma

¹ Isirayilakae fama ne wuyade
alo baa de ra meyenyi,
naxan mu noma maniyade,
naxan mu noma kontide.
Singe ra, a nu a falama e be dennaxe,
«N ma pama mu wo ra,»
a a falama ne e be,
«Ala Nije xa die.»

² Yuda bonsoee nun Isirayila bonsoee malanma
ne,
e mangε keren sugandi e birin be.
Na loxoe xungbe Ala e ramanima ne konyiya kui,
a e rasabati e xonyi.

³ «Wo xa a fala wo taarae xa fe ra, <Ala xa pama.>
Wo xa a fala wo xunyaе xa fe ra, <Ala xanun-
tenyie.>

⁴ Wo xa wo nga Isirayila kalamu,
barima n ma gine mu a ra,

a xa mōri mu n fan na!

A xa a xa langoeŋa maxiri see ba a yatagi ma,
a a xa ŋengeya maxiri see ba a xiŋee tagi.

⁵ Xa na mu a ra, n Isirayila luma a rageli nan na,
alo a nu ki naxe a bari loxoε.

N e xa boxi mafindima ne gbengberenyi ra,

⁶ a findima yire maxare nan na.

N e faxama ye xoli nan na.

N mu kinikinima a xa die ma,
barima langoe di nan e ra.

⁷ E nga e soto langoeŋa nan kui.

Na bara findi yaagi ra e be.

A naxa a fala, <N birama ne n ŋengeε foxo ra,
naxee donse nun ye soma n yi,

naxee dugi fima n ma,

naxee n kima ture nun minse ra.>

⁸ N i xa kira findima tunbe kungsi ra na nan ma,
n i rabilin tete ra, alako i naxa kira to.

⁹ A sigama a ŋengeε foxo ra,

kono a mu e masotoma.

A e fenma, kono a mu e toma.

A a falama ne, <N xa gbilen n ma mōri xon,

barima ŋelexyini nu na n be menni dangi yakosi
ra.>

¹⁰ A mu a kolon fa fala n tan nan nu baloe soma
a yi,

mengi, ture, nun minse.

N tan nan nu gbeti nun xεema fan soma a yi,

kono a naxa na birin nawali Bali kuye be.

¹¹ Na nan a to n ma mengi na mo, n a bama a yi.

Weni bogi bundu temui, n na fan bama a yi.

Xuruse xabe xaba temui, n mu tinma e xa se soto,
naxan noma findide e xa dugie ra.

¹² Yakosi n xa a rayaagi a ŋengeε ya xori,

alako mixi yo naxa a ba n yi ra.

¹³ N jɛlɛxinyi birin bama nɛ e yi,
alo e xa malabui lɔxɔɛ sali,
e xa kike nɛɛnɛ sali,
a nun e xa sali birin.

¹⁴ N xa e xa wɛni bilie, nun e xa xɔrɛ bilie kana.
E naxɛ a na findixi e xa langoɛna sare nan na.
N na sansi birin kanama nɛ,
a xa findi wula ra subee sabatima dɛnnaxɛ.

¹⁵ N Isirayila jaxankatama nɛ,
barima a sɛrɛxɛ bama Bali kuye bɛ,
a lu alo langoe naxan a yɛtɛ maxirima dugi fany
ra,

a bira a jɛngɛ fɔxɔ ra.

Na kui a naxa nɛɛmu n tan ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁶ «N a xaninma gbengberenyi ma na nan ma,
n fa wɔyɛnyi jɔxunmɛ fala a bɛ.

¹⁷ A na keli mɛnni, n man wuri bogilae fi a ma.
Akori gulunba findima nɛ xaxilisa ra a bɛ,
a fa sigi sa alo a fonike tɛmui
alo a mini lɔxɔɛ Misira bɔxi ra.»

¹⁸ Alatala xa masenyi nan ya,
«Na lɔxɔɛ i n xilima nɛ <N ma mɔri.>
I mu n xilima <N kanyi> sɔnɔn.

¹⁹ N Bali kuye xilie bama nɛ i dɛ i,
alako i xa nɛɛmu e ma.

²⁰ Na lɔxɔɛ n saate tongoma nɛ e bɛ,
nun wulai subee, xɔnie, a nun bubusee ra.
N xali, santidɛgɛma, nun gere bama nɛ e xa bɔxi
ma,

alako e xa sabati naa bɔpɛsa kui.

21 N i findima n ma gine nan na
tinxinyi, dugutegeɓa, nun hinne kui.
N mu meema i ra abadan.
22 Lanlanteya luma ne won tagi,
i fa Alatala kolon.»

23 Alatala xa masenyi nan ya.
«Na loxoɓe, n i xa dube suxuma ne.
24 Koore tune ye ragoroma ne boxi ma.
Boxi baloe raminima ne wo be.
Sansie weni nun ture fima ne wo ma.
Yisireeli hayi birin fanma ne.
25 N Isirayila rasabatima ne na boxi ma n yete be.
N nu naxan ma <Mixi xonxi,>
n kinikinima ne a ma.
N nu naxan ma, <N ma pama mu a ra,>
n a xilima ne, <N ma pama.>
E fan fama n tan nan xilide, <N Marigi Ala.>»

3

Ala xa xanunteya Isirayila be

1 Alatala naxa a masen n be, «I man xa i xa gine
xanu, hali a to yene rabama a nun a jengge ra.
Na luma ne alo Alatala xa xanunteya Isirayilakae
be, e tan naxee biraama ala gbeteɓe foxo ra, e nu
serexe ba e be.»

2 N naxa gbilen na gine xa kote doxo ra gbeti
kole fu nun suuli ra, nun mengi busali keren nun
a tagi.

3 N naxa a fala a be, «I xa i raxara n xonyi. I
naxa langoɓa raba sonon, i naxa xeme gbete yo
kolon fa. N fan luma i be na ki ne.»

⁴ Waxati xɔnnakuye kui, Isirayila fama nɛ lude mangɛ mu na, yareratie, sɛrɛxɛɛ, kuyee, nun Ala maxɔrin se xanbi.

⁵ Na dangi xanbi, Isirayilakae gbilenma nɛ, e fa e Marigi Alatala fen, a nun e xa mangɛ Dawuda. Na temui, e fama nɛ gaaxude Alatala ya ra, e man lu a xa hinne bun ma temui birin.

4

Isirayila xa tinxintareya

¹ Isirayilakae, wo Alatala xa wɔyɛnyi rame, barima kiiti na wo nun Alatala tagi.

«Nɔndi nun hinne bara ɲɔn wo ya ma.

Wo mu n kolonxi Ala ra wo xɔnyi sɔnɔn.

² Danke matife, wule, faxɛ ti, mɔɲɛ, langoɛpa nan gbansan gboxi wo yi ra.

Faxɛ tima temui birin.

³ Wo xa bɔxi fama lude sunnunyi kui na nan ma.

Naxee birin sabatixi a ma,

e faxama nɛ e nun subee, xɔnie, nun yɛxɛɛ ra.

E birin faxama nɛ.»

⁴ «Kɔnɔ mixi yo naxa kalamui ti, mixi yo naxa pama rakiiti.

Wo xa pama nan wo tan sɛrɛxɛdubɛɛ kalamuma.

⁵ Wo birama nɛ yanyi ra, wo bira kɔɛ ra.

Hali namijɔnmɛɛ, e tantanma.

N fama wo nga Isirayila faxade na nan ma.

⁶ N ma pama na faxafe, a kolontareya ma.

Wo to bara wo makuya n kolonfe ra,

n fan bara wo makuya n ma sɛrɛxɛdubɛɲa ra.

Wo to bara wo Marigi Ala xa seriye rabɛɲin,

n fan bara wo xa die rabɛɲin.

- 7 Sereɓɓe wuyaxi ki naxe,
e xa yunubie fan wuyaxi na ki ne.
N e xa binye masarama yaagi ra na nan ma.
- 8 E baloma n ma jama xa sereɓe ra.
Na kui, e man nee radin ye yunubi rabafe ma
e tan yete naxan nabama,
alako e man xa sereɓe gbete soto.
- 9 Nama yo, sereɓɓe yo,
n e birin jaxankatama ne e xa yunubie xa fe ra,
n e sare ragbilenma ne e ma.»
- 10 «E e deɓema ne, koɓo e mu fama lugade.
E kuyee batuma ne, koɓo nee mu e rageenima,
barima e bara Alatala rabepin.
- 11 E langoɓa rabama,
e beere mooli birin minma.
Na nan e xaxili kanaxi.
- 12 N ma jama maxorinyi tima kuye ma.
E yaabi nde soto ma na wuri xuntunyi ra.
Langoɓa rabafe bara lu e boɓe kui.
Na bara e ralɓe,
na bara e makuya Ala ra.
- 13 E sereɓe bama geyae fari,
menni e surayi fan ganma sereɓe ra.
E na rabama wuri xungbee bun ma, niini gbo
denaxe.
Na kui wo xa di ginɓe langoɓa rabama,
wo xa mamadie fan bara findi yeɓe rabae ra.»
- 14 «N mu fama wo xa di ginɓe nun wo xa
mamadie jaxankatade e xa langoɓa xa
fe ra,
barima wo tan fan jengɓe suxuma.

Wo birin serexε bama kuyee bε.

Nama xaxilitare luma na gantanyi kui.

¹⁵ Xa Isirayila bara bira langoεna foxo ra,
wo tan Yudayakae, wo naxa na mooli raba.

Wo naxa siga Giligali, wo naxa te Beti Aweni.

Wo naxa wo kali Alatala xili ra menni.

¹⁶ Xa Isirayila luma alo ninge kalabante,
Alatala mu noma e rabalode alo yexεε fanyie,
e naxee dε madonma filii xungbee ma.

¹⁷ Eframikae bara kankan kuye ma.

Wo xa e lu na.

¹⁸ E xa beere na jon, e xa langoεna fan tongo.

E xa mangε waxi yaagi nan tun xon ma.

¹⁹ Foye fama e ra fanafanande na nan ma.

E fama nε yaagide e xa serexεε xa fe ra.»

5

Ala Isirayila makiitife

¹ «Serexεdubεe, wo yi rame.

Isirayilakae, wo a mato.

Mangε xa denbaya, wo wo tuli mati.

Kiiti na won tagi,

barima wo bara findi gantanyi ra Misipa,

wo bara findi yeε ra Taboro geya fari.

² Wo na mixi nan tun mafaxafe yi ki,

n xa n yaxaseri masa wo bε.»

³ «N Eframi kolon, Isirayila mu noxunxi n ma.

Eframi na langoεna rabafe, Isirayila fan bara so
seniyentarena kui.

⁴ E xa fe kobie bara e makuya e Marigi Ala ra.

Langoεna xaxili bara lu e ya ma.

E mu Alatala kolon.

⁵ Isirayila xa yete igboya nan a niyama
e xa bira, e nun Efirami.

Yudaya fan birama ne e xa yunubi saabui ra.

⁶ E xurusee xaninma serexe ra, e xa Alatala fen,
kono e mu a toma barima a makuya e ra.

⁷ E bara Alatala yanfa, e jenge die bari.

Beenun kike keren, e xa boxi fama ne kanade, e
fa halaki.»

⁸ «Wo sara fe Gibiya. Wo xa a fe Rama.

Wo gere sonxe ite Beti Aweni.

Bunyaminkae, yaxuie na wo xanbi ra.

⁹ Efirami jaxankatama ne na loxe.

Isirayila bonsoe, n xa nondi masen wo be.»

¹⁰ «Yudaya kuntigie fama ne n ma xone kolonde,
barima e ifu boxi naaninyie ma.

¹¹ Eframikae fan fama ne jaxankatade,

barima e biraxi e yete waxonfe nan foxo ra.

¹² N findima suuri nan na Efirami bonsoe be,

N lu Yuda bonsoe be alo fi jaaxi.

¹³ Efirami nun Yudaya a kolon e furaxi.

Efirami sigama Asiriya,

a xerae xema naa mange xungbe xon ma,

kono a mu noma wo rayalande,

a mu noma wo xa fie baride.

¹⁴ N luma ne alo yete Efirami be,

alo yete yore Yudaya be.

N nee iboma ne, n siga e ra,

mixi yo mu e bama n yi.

¹⁵ N xa gbilen n xonyi,

han e xa e xa yunubi kolon, e fa n fen.

E fama ne n fende e xa toore kui.»

6

Alatala waxɔnfe

- ¹ Wo fa be, won xa gbilen Alatala ma!
A bara won tɔɔɔ, kɔɔ yakɔsi a won nayalanma
nɛ.
A bara won bɔnbɔ, kɔɔ yakɔsi a won ma fie
maxirima nɛ.
- ² Xi firin na dangi, a fama nɛ won nayalande,
a xi saxan nde a won nakeli, won fa lu a sɛɛti
ma.
- ³ Won xa Alatala fen, won xa a kolon.
Ala fafe mu kanama.
Lɔxɔ yo lɔxɔ kuye ibama, jɛmɛ birin tune fama.
Ala fan mu tondima fade won yire.
- ⁴ «N munse rabama i tan na, Efirami?
N munse rabama i ra, Yudaya?
I xa hinne n mabiri, luxi nɛ alɔ xini naxan
goroma gɛɛɛɛɛ,
kɔɔ beenun soge xa xɔɔ, a jɔn.
- ⁵ N wo gerema namijɔnmɛɛ xa masenyie ra na
nan ma,
n wo faxama nɛ n ma masenyie ra.
N ma kiitie fiixe alɔ naiyalanyi.
- ⁶ Hinne rafan n ma dangife sɛɛɛɛ ra,
Ala kolonfe dangi sɛɛɛɛ gan daaxie ra.
- ⁷ E bara n ma saatɛ kana,
alɔ adamadie darixi a ra ki naxɛ.
E bara n yanfa.
- ⁸ Mixi jaaxi wuya Galadi, faxɛtie bara gbo naa.
- ⁹ Sɛɛɛɛdubɛɛ baganma mixi ma Sikemi kira xɔn
ma alɔ mupɛtie.
- Na faxɛ tife, fe jaaxi na a ra.
- ¹⁰ N bara fe jaaxie to Isirayilakae tagi:

Efirami bara langoeɓa raba, Isirayila bara noxo.
¹¹ Yudaya, n na ge n ma jaama ragbilende konyiya
 kui,
 n wo fan jaxankatama ne.»

7

Efirami xa yunubie

- ¹ «N to wa Isirayila rayalanfe,
 Efirami xa yunubi man naxa makenen.
 Samari xa fe jaaxi naxa mini kene ma.
 Na yanfantee muɓe tima, e yensen ye yire birin.
- ² E e maɓoxun n mu ratuxi e xa kobija ma,
 kono n e xa wali birin toma ne.
- ³ Yi mixi kobie rafan mange ma,
 kuntigie tinma e xa wali ra.
- ⁴ E xa langoeɓa gbo alo te xungbe,
 taami ganyi naxan nadexema,
 a fa wolen han a ge farin nafalade.
- ⁵ Kuntigie siisima ne mange xa xulunyi,
 mange fan tinxi na fe mooli ra.
- ⁶ E boɓe bara te alo te xungbe,
 e e maso mange ra, e xa a yanfa.
 E na fe birin xirima koɓe nan na
 alako geesege e xa wali jaaxi xa kamali.
- ⁷ E boɓe naxa te han e kiitisee birin nabira,
 e e xa mangee birin faxa.
 Na mixi mooli mu n ma kiiti mamema fefe ma.
- ⁸ Efirami wama lufe ne alo si gbeteɓe,
 kono a luxi ne alo taami naxan ganxi a jaaxi ra.
- ⁹ Si gbeteɓe a senbe kanama, kono a mu a kolon.
 A forixi, kono a mu na rakoroosi.

10 Isirayila a yete igboma, a mu gbilen a Marigi
Alatala ma,
a mu bira a xa seriye foxo ra.

11 Eframi luxi ne alo ganbe xaxilitare.

A Misirakae xilima, a saate tongoma Asiriyakae
be.

12 E na siga naa, n fama ne n ma yele wolide e
ma,

e xa bira alo xoni.

N e naxankatama ne, alo a masenxi e be e xa
malanyi kui ki naxe.

13 Naxankate na e be, barima e bara e gi n xun
ma.

Gbaloe na e be, barima e bara n matandi.

N nu waxi ne e xun sarafe, kono e wulee sama n
xun ma.

14 E yaye raminima e xa sade ma,
kono e mu sunnunxi e boje ma.

E e malanma alako e xa donse nun weni fen,
kono e e makuyama n tan na.

15 N tan nan e xuru, n tan nan senbe fi e ma,
kono e finsiriwaliya rabama n na.

16 E mu e ya tima koore ra,
e yanfe tima alo yanfe yili.

Na nan a ra, e kuntigie faxama santidegema ra,
e yaagi Misira boxi ma e xa woyenyi xa fe ra.»

8

Isirayila xa kuye batui

1 «Wo xa gere sara fe!

Yaxui goroma ne Alatala xa banxi ma alo sege,
barima nama bara n ma laayidi kana,
e naxa muruta n ma seriye ma.

2 E n xilima,

«Muxu Marigi Ala, muxu i kolon, muxu tan,
Isirayila.»

³ Isirayila to bara fe fanyi beɓnin,
yaxui birama ne a foxo ra.

⁴ E bara mangɛe ti n ma yaamari mu naxan na,
e bara kuntigie ti e mu n maxorin.

E bara kuyee rafala e xa gbeti nun xεema ra.
Nee halakima na nan ma.

⁵ Samarikae, wo wo xa ninge kuye wole.

N bara xono wo ma a jaaxi ra.

Wo wo yete manoxoma yi fe mooli ra han mun
temui?

⁶ Yi kuye fatanxi wo tan Isirayila nan na.

Mixi nde nan a rafalaxi, Ala mu a ra!

Samari xa ninge kuye fama ne butuxunde.

⁷ Naxan jereɓa fe jaaxi kui,

gbaloe fama ne a lide.

Hali mengi tonsɔe keren, e mu a sotoma xe ma.

Sansi naxan bulama, a mu findima baloe ra.

Hali nde findi a ra, si gbete nan a donma.

⁸ E bara Isirayila xun nakana,
e e xanin jamanɛ konyiya kui.

⁹ Isirayilakae bara siga Asiriya boxi ma,

alo sofale naxan luma a keren.

¹⁰ Hali e mixi naxee saraxi sie tagi e kantafe ma,
n e birin malanma ne,

alako e xa tɔɔɔ mangɛe xa kote bun ma.

¹¹ Eframi bara serexɛbadee rawuya

alako e xa yunubie xa xafari,

kono na serexɛbadee bara a niya

e xa yunubie soto.

¹² N bara n ma seriyee birin sebe, e xa na kolon,
kono e mu tide toxi a ma.

¹³ E serexee bama n be, e na sube don,
kono na mu rafan Alatala ma.

Yakosi, Alatala fama ne e paxankatade e xa
yunubie xa fe ra,
e xa gbilen Misira boxi ma.

¹⁴ Isirayila bara neemu Ala ma, naxan e daaxi.
E na mange banxie tife.

Yudaya fan na taee tife, naxee senbe gbo,
kono n na birin ganma ne te ra.»

9

Isirayila xa paxankate

¹ Isirayila, i naxa jlexin,
i naxa seewa alo si gbete.
I to i Marigi Ala bejin, i bara findi langoe ra.
Langoe masundi bara rafan i ma,
i naxan sotoma lonyi yire.

² Wo mu baloe sotoma lonyi yire,
wo mu weni sotoma weni bogi bundu se kui.

³ E mu luma Alatala xa boxi ma,
Eframi gbilenma ne Misira,
e fama donse haramuxie donde Asiriya boxi ma.

⁴ E mu serexe ye daaxie bama Alatala be.
E xa serexee mu rafanma a ma,
e luma alo jon yire taami.

Naxee nee donma e findima seniyentaree nan na.
Na findima donse nan na e be,
kono a mu findima serexe ra Alatala be a xa
horomobanxi kui.

⁵ Wo munse rabama sali loxoe Alatala ya i?

⁶ Hali e sa e ratanga gbaloe ma,
 Misirakae fama ne e faxade, e e ragata Nofi.
 E xa harige birin loema ne, e xonyi findima ne
 wula ra.

⁷ Naxankate loxoee na fafe,
 yunubi sare ragbilenma temui naxe.
 Isirayila xa na kolon.
 Isirayila xa yunubi gbo,
 na na a ra e namijonmee xonma,
 e daxui xili sa e xun ma.

⁸ Ala nun namijonmee Efirami kantama,
 konon mixie tan gantanyi tema namijonmee be.
 E mu rafan mixie ma Ala xa horomobanxi kui.

⁹ Eframikae bara so yanfanteya kui,
 alo naxan nabaxi Gibiya.
 Ala mu nesmuxi e xa yunubi ma,
 a fama e naxankatade na nan ma.

¹⁰ «N to Isirayila to,
 a nu fan alo bogi se naxan toma wula i.
 Wo benbae nu luxi ne alo xore bogi singee,
 konon e naxa bira kuye xonxi foxo ra
 naxan nu na Peyori.

¹¹ Efirami xa binye sigama ne alo xoni naxan
 tuganma.

Di bari mu na, teege mu na.

¹² Xa a sa a li e naxa die xuru, n e birin bama ne
 e yi.

E fe paaxi sotoma ne n na e rabolo temui naxe.

¹³ N bara Efirami to a sabatixi yire fanyi, alo Tire
 na ki naxe,
 konon Efirami xa die soma ne faxetie yi ra.»

¹⁴ Alatala, a lanma i xa munse raba e be?
I xa gine furuxie furi kana, i xa e xijne xara.

¹⁵ E jaaxui birin masenxi ne Giligali.
Menni n bara e xon folo e xa fe jaaxie xa fe ra.
E mu rafanma n ma sonon.
E xa kuntigie findixi matandilae nan na.

¹⁶ «N bara Efirami bonbo.
A luxi ne alo sansi naxan sanke bara xara,
a mu bogima sonon.
Xa Eframikae fa die bari,
n e halakima ne.»

¹⁷ N Marigi Ala fama ne e rabejinde,
barima e mu e tuli matixi a ra.
E findima ne biyaasilae ra sie tagi.

10

Isirayila xa makiiti

¹ Isirayila luxi ne alo sansi bili fanyi naxan
bogima a fanyi ra.

Kono a xa bogi to wuya, a naxa serexebade fan
rawuya.

A xa boxi to tofan, a naxa tonxuma gemε ti kuye
be.

² E boje mu na Alatala gbansan xa ra,
na na a ra e bara yunubi soto.

Alatala e xa serexebadee rabirama ne,
a e xa tonxuma gemεε kana.

³ Yakosi e a falama,
«Mange mu na muxu xun ma,
barima muxu mu gaaxuma Alatala ya ra sonon.
Mange noma munse rabade muxu be?»

⁴ E woyenma, e e kalima, e saate tongoma,
kono na birin fufafu.

- Kiiti fanyi mu luma e yi,
 alo nooge jaaxi naxan bulama xe ma.
⁵ Samarikae fama ne kontoflide e xa ninge kuyee
 xa fe ra
 naxee na Beti Aweni.
 Nama wa tima, serexedubee fan sunnunma,
 barima e jlexinxi naxan na, na fama ne bade e
 yi ra.
- ⁶ Na kuyee xaninma ne Asiriya boxi ma,
 a fa lu Mangε xungbe ma.
 Eframi yaagima ne,
 birin fama ne yode Isirayila xa kewali ma.
- ⁷ Samari nun a mangε xaninma ne,
 alo wuri xuntunyi ye naxan xaninma.
- ⁸ Kuye batudee naxee na Beti Aweni, e kanama
 ne.
 Na serexebadee, Isirayilakae yunubi raba
 dennaxe,
 e findima tunbe yiree nan na.
 E fama ne a falade geyae be,
 «Muxu makoto, muxu ragata!»
- ⁹ «Isirayila, kabi wo naxa na yunubi jaaxi raba
 Gibiya,
 wo na yunubi sotofe tun.
 Naxankate fama e lide Gibiya na nan ma.
- ¹⁰ A bara n kenεn n xa e halaki.
 Sie fama ne e gere de, e e suxu e xa yunubi gbe gbe
 xa fe ra.
- ¹¹ Eframi luxi ne alo ninge xuruxi, wali rafan
 naxan ma.
 N fama ne luuti xiride a xunyi ma, a xa wali raba
 n be.

Yudaya fan xa wali, Yaxuba bonsɔɛ xa kote xanin.

¹² Wo xa wali tinxinxɪ raba, alako wo xa fe fanyi soto.

Wo xa wakili nɛɛɛ tongo, wo xa Alatala fen han a fa tɛmɪ wo yire, a tinxinyi lu wo bɔɲɛ kui.

¹³ Kɔnɔ wo tan mu tin na wali tinxinxɪ ra. Wo bara fe ɲaaxi raba.

Yanfanteɣa nun yeɛ igboɲa bara gbo wo yi ra.

Wo bara la wo xa sɔɔrie sɛnbɛ ra,

¹⁴ kɔnɔ e ya fama isode,

e xa yire kantaxie fama nɛ kanade,

alɔ na gere lɔxɔɛ Salaman xutu soto Beti Arabeli xun ma tɛmɪ naxɛ.

Na lɔxɔɛ ginɛɛ nun e xa di birin faxa nɛ.

¹⁵ Na mɔɔli fama nɛ Beteli lide

a xa yunubie xa fe ra.

Subaxɛ na a li, Isirayila mangɛ faxama nɛ.»

11

Ala xa kinikini

¹ «N Isirayila xanu nɛ a dimɛdi tɛmɪ.

N naxa n ma di xili a xa keli Misira bɔxi ma.

² Kɔnɔ n to nu e xilima, e naxa e makuya n na, e sɛrɛxɛ ba Bali kuyee bɛ, e surayi gan gɛmɛ masolixie bɛ.

³ N tan nan nu Eframi malife a xa ɲɛrɛ kui, kɔnɔ e mu a kolonxi a n tan nan nu mɛɛnife e ma.

⁴ N nu na e mabendunfe marafanyi nun xanunteɣa ra.

N tan nan e ramini konyiya kui,

alako e xa balo a fanyi ra.

⁵ Yakosi, hali e mu fa sa gbilen Misira boxi ma,
Asiriya nan nɔɛ sotoma e xun na,
barima e bara tondi gbilende n ma.

⁶ Na nan a ra santidegema fama e xa taae lide,
a fa e xonyi birin kana.

E waxonfe mu soɔneyama sonon.

⁷ N ma pama bara gbilen n foxo ra.

Hali e birin n xili, n mu e xun nakelima.»

⁸ «Kɔnɔ Efirami, n xa i rabejin di?

N xa Isirayila rabolo di?

N mu noma fe rabade i ra
alo n naxan nabaxi Adamaha.

N xa i lu alo Seboyimi?

Tɔɔre bara n boɔre suxu.

N bara kinikini wo ma.

⁹ N bara n ma nate masara,
n boɔre bara xinbeli.

N bara diɔe Efirami ma, barima Ala nan n na.

Adama mu na n tan na.

Seniyentɔe nan n na wo tagi.

N bara n ma xone lu na.

¹⁰ E fama ne birade Alatala foxo ra.

Ala na a xui ramini senbe ra alo yete magaaxuxi,
e fama ne lude a xanbi ra kelife sogekorode
mabiri.

¹¹ E kelima ne Misira boxi ma alo xonie,
e kelima ne Asiriya boxi ma alo ganbee.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

12

Isirayila xa yanfanteya

¹ «Efirami wama n madaxufe.
Isirayila wama n yanfafe.

Yudaya tan birama ne Ala fɔxɔ ra,
a mu lanlanteya kana Ala seniyeŋxi mabiri.

² Eframi fe fufafu fenma,
a birama mixie fɔxɔ ra naxee na fuge ra.

A xa wulee nun fe jaaxie gbo.
A saate tongoma Asiriya be,
a oliwi ture fima ne Misira mange ma.

³ Ala Yudayakae makiitima ne,
a Yaxuba bɔnsɔe jaaxankatama ne,
a fa a xa kewali sare ragbilen a ma.»

⁴ E na e nga furi kui,
Yaxuba naxa a taara tingilinyi suxu.
A to fori, e nun Ala naxa gere so.

⁵ E nun maleke naxa gere so, a xutu sɔto a ma.
A naxa wa, a a mayandi a xa hinne a ra.

Yaxuba a to ne Beteli.
E nun Ala woyen menni ne.

⁶ Alatala nan Mange ra.
Xili xungbe kanyi nan Alatala ra.

⁷ I tan xa fa i Marigi Ala ma,
i naxa dugutegeɗa kana,
i xa seriye tinxinxi suxu.
I xaxili ti i Marigi Ala ra temui birin.

⁸ Yule sikeeli wule rawalima, a mixi toɔro.

⁹ Eframi bara a fala,
«N bara banna han!
N bara naafuli sɔto n yeɗe senbe ra.
N mu yunubi yo rabaxi.»

¹⁰ «N tan nan i Marigi Alatala ra,
naxan i ramixi Misira boxi ma.

N man i radɔɔma nɛ kiri banxie kui,
alɔ won ma sali tɛmui dangixie.

¹¹ N nu wɔyɛnma namijɔnmɛɛ bɛ,
n laamatunyie wuyaxi so e yi ra.

N nu taalie masenma wo bɛ namijɔnmɛɛ saabui
ra.

¹² Galadikae luma nɛ fe jaaxi raba ra.
Na fe na a niyama n fama e xun nakanade.
E ningee bama sɛrɛɛ ra Giligali,
kɔnɔ n fama nɛ e xa sɛrɛɛbadɛɛ kanade,
e xa lu alɔ gɛmɛ malanxie xɛɛ ma.»

¹³ Yaxuba naxa a gi Arami bɔxi ma.
Isirayila naxa findi xurusee demadonyi ra,
alako a xa ginɛ nde sɔtɔ.

¹⁴ Alatala naxa Isirayila ramini Misira bɔxi ma
namijɔnmɛɛ nde saabui ra.

Alatala naxa mɛɛni Isirayila ma a xa xɛɛraɛ
saabui ra.

¹⁵ Efirami bara Alatala raxɔnɔ a jaaxi ra.
E Marigi fama nɛ e paxankatade e xa faxɛ tixie
xa fe ra,
a fa e rayaagi.

13

Ala xa xɔnɛ

¹ Nama nu gaaxuma nɛ Efirami xa wɔyɛnyi ya
ra,

barima mixi binyɛ nan nu a ra,
kɔnɔ a naxa yunubi sɔtɔ Bali kuye batufe ra, a
fa faxa.

² Yakɔsi e man yunubie nan nabama,
e kuye rafalama gbeti ra.
E kuye yailanma,

kɔnɔ xabui wali gbansan nan a ra.
 E adamadie bama sɛrɛxɛ ra,
 e ninge kuye sunbuma.

³ Na na a niyama e fama ɲɔnde alɔ kunda naxan
 goroma gɛɛsɛgɛ,
 alɔ xini naxan yolonma gɛɛsɛgɛ,
 alɔ maale lagi foye naxan xaninma foye ra,
 alɔ tuuri naxan minima kuri kui.

⁴ «N tan nan i Marigi Alatala ra,
 naxan i ramixi Misira bɔxi ma.
 I naxa ala gbɛtɛ kolon fo n tan.

Marakisima mu na i bɛ ba n tan na.

⁵ N ɲɛngi saxi i xɔn gbengberen yire.

⁶ E to baloe sɔtɔ, e naxa luga.

E to luga, e naxa findi yɛtɛ igboe ra.

Na nan a ra e nɛɛmuxi n ma.

⁷ N luma nɛ e bɛ alɔ yɛtɛ,

naxan a nɔxunma kira xɔn han a sube sɔtɔ.

⁸ N e suxuma nɛ alɔ sube xaɲɛ, naxan ma die
 baxi a yi.

N e ibɔɔma nɛ alɔ yɛtɛ, naxan wulai sube
 faxama.

Wula subee man e ibɔɔma nɛ.

⁹ Isirayila, i bara i yɛtɛ kana,

barima i bara i malima yanfa, naxan findi n tan
 na.

¹⁰ I xa mangɛ na minden,

naxan nu lanma a xa wo rakisi?

I xa kiitisaɛ na minden,

i nu wama naxee xɔn alako i xa mangɛ nun
 mangɛdie sɔtɔ?

¹¹ N to xɔnɔ wo ma, n bara mangɛ so wo yi ra.

Yakɔsi n a bama nɛ wo yi ra n ma xɔnɛ kui.

¹² Eframi xa fe ɲaaxi birin sɛbɛxi,

Ala mu nεεmuma a xa yunubie ma.

¹³ Τῶρε fama νε a lide, alo gine naxan di barima.
Kono di xaxilitare na a ra.
A bari temui na a li, a mu tinma minide a nga
τεεε.»

¹⁴ «N xa e xun sara aligiyama senbe yi?

N xa e rakisi saya ma?

Saya, i xa xone na minden?

Aligiyama, i xa senbe na minden?

N mu kinikinima wo ma feo!

¹⁵ Hali a senbe gbo a ngaxakerenyie tagi,

Alatala foye xare rafama ne

keli gbengberenyi sogetede mabiri,

a fa xuree nun kolonyie xoride.

Harige birin bama ne a yi ra.»

14

Isirayilakae xa tuubi Alatala ma

¹ Samarikae bara yunubi soto e Marigi Alatala
matandife ra.

Na nan a ra e faxama santidegema ra,

e xa diyoree wolima ne boxi ma,

e xa gine furuxie furi raboma ne.

² Isirayila, gbilen i Marigi Alatala ma,

barima i xa wali kobi bara i rabira.

³ Wo tuubi Alatala ma, wo fa yi woyen fanyi fala
a be,

«I xa dije muxu xa yunubie ma,

i xa hinne muxu ra.

Muxu xa tantui ba serexe ra, tuurae xa lu na.

⁴ Asiriya mu noma muxu rakiside,

muxu mu tema soee fari gere xili ma.

Muxu mu kuyee xilima <Muxu Marigi Ala>
 naxee yailanxi mixi belexe ra.
 I tan nan gbansan kinikinima kiridie ma.»

⁵ «N e xa yanfanteya yailanma ne.

N e xanuma ne fonisireya ra,
 barima n ma xone bara gbilen e foxo ra.

⁶ N luma ne Isirayila be alo xini,
 e tofanma ne alo sansi fugaxi.

E sabatima ne alo wuri bili fanyi naxan na Liban.

⁷ A salonyi kuyama ne.

A tofanma ne alo oliwi wuri,
 a xiri fanyi raminima ne alo wondi naxan na
 Liban.

⁸ Nama man sabatima ne Isirayila boxi ma Ala
 xa niini bun ma.

E xa mengi fanma ne.

E xa fe joxunma ne alo weni bogi,
 e fa xili fanyi soto alo Liban xa weni.

⁹ Efirmi bonsoe, munse na n nun kuyee tagi?

N tan nan wo xa dube suxuma,
 n nan n jengi sama ne wo xon.

N luma ne wo be alo wuri xinde fanyi.

Wo baloe soto ma n tan nan saabui ra.»

¹⁰ Lonnila yi woyenyi kolonma ne.

Xaxilima yi masenyi fahaamuma ne.

Alatala xa kirae tinxin,

tinxintose jere ma nee nan xon,

kono matandilae dinkonma nee nan na.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2